

Täysistunto

Keskiviikko 7.10.2015 klo 14.00—18.06

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 19/2015 vp
Lisätalousarvioaloite LTA 1-4/2015 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 2/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2015 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

16.33 **Timo Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä kolmas lisätalousarvio on hyvin maltillinen, oikeastaan tekninenkin, ja sisältää vain muutamiin kaikkein kriittisempiin menokohtiin tarkennuksia. Verotuloarvioita arvioidaan uudelleen. Toiset verotulot hiukan lisääntyvät, toiset vähentyvät — ei kuitenkaan mitään merkittäviä. Määrärahojen lisäykset kohdistuvat julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin ja maatalouden kannattavuuden kohentamiseen. Lisäksi on pieniä tarkennuksia Maahanmuuttoviraston ja poliisin resurssien lisäämiseen ja romutuspalkkiokokeilun loppuunsaattaminen.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy myös vastalause sekä kaksi lausumaehdotusta. Lisäksi valtiovarainvaliokunta on käsitellyt myöskin aloitteet, jotka ovat liittyneet lisätalousarvioon.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö käsitellään asiallisesti ja saatetaan loppuun, jotta ne ehdotukset, jotka tähän liittyvät, tulevat voimaan mahdollisimman nopeasti. — Kiitoksia.

16.34 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tähän mietintöön todella sisältyy vastalause. Sen ovat jättäneet sosialidemokraatit, vasemmistoliitto ja vihreät yhdessä. (Olavi Ala-Nissilä: Yhtynyt vasemmisto!) Tässä vastalauseessa, arvoisat edustajat, me kiinnitämme huomiota todella vakavaan asiaan eli siihen, että tässä työllisyystilanteessa työllisyysmäärärahoja ei ole riittävästi tässä lisätalousarviossa. Meillä on kiire, jotta me saamme ihmiset työllistettyä, saamme ihmisille töitä, ja tämä ei kerta kaikkiaan vetele, että hallitus tässä asiassa ei ota nyt sitten kunnon otetta.

Täällä esittelypuheenvuoron pitäjä, edustaja Kalli, sanoi, että kyseessä on lähinnä tekninen lisätalousarvio, ja meidän ongelmamme nyt on se, että me haluamme kertoa teille, että tässä tilanteessa, tässä ajassa ei ole nyt varaa tekniseen lisätalousarvioon, jossa työllisyys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

määrärahoja lisätään hiiren kokoinen määrä, kun pitäisi olla norsun kokoinen, jos nyt näin sallitte tämän kielikuvan. (Eduskunnasta: Sallitaan!) Ja viime kerralla, kun me tätä käsitelimme lähetekeskustelussa, niin minulla jäivät hieman kysymykset kesken työministeri Lindströmille. Kysyin häneltä saamatta vastausta, että koska tiesimme, asiantuntijat tiesivät, että tarve työllisyysrahoihin tässä ja nyt on 90 miljoonaa euroa, niin miksi ministeri itse esitti vain 30:tä, tuloksena vähän reilu 20 miljoonaa. Ja me eilen keskustelimme tässä salissa muun muassa siitä, että kun puhuimme vaikkapa julkisen talouden suunnitelmasta, niin täällä ei ollut valtiovarainministeri Stubb paikalla. Nyt me jatkamme keskustelua työllisyysmäärärahoista, ja olisin todella toivonut, että ministeri Lindström olisi ollut täällä paikalla, koska olisin halunnut jälleen esittää hänelle tämän kysymyksen. (Eero Heinäluoma: Onkohan äänentoisto päällä?) — Äänentoisto on päällä, siis, että kuuluu varmasti käytäville myös tämä kutsu. Eli jos ministeri Lindström tämän kuulee, niin hän ei varmasti vielä kaukana tästä salista ole. (Toimi Kankaanniemi: Hoitamassa työllisyyttä!) — Eli meidän kysymyksemme kuului: miksi vain 30 miljoonaa oli esitys, kun tarve oli 90, ja tuloksena reilu 20? Me esitämme tässä vastalauseessa 68,4 miljoonaa ja myös 2 miljoonaa koulutusmäärärahoihin tässä tilanteessa.

Toinen asia, puhemies, minkä haluan tässä ottaa esiin, joka koskee myös tätä työllistämistä: Täällä on viime päivinä siitä puhuttu hyvin paljon, ja me sosialidemokraatit siinäkin olemme esittäneet oman vaihtoehtomme. Puheenjohtaja Rinne on esittänyt hyvän mallin, jossa ideana on se, että passiivista työttömyysturvaa käytetään aktivoimiseen, ja me olemme täällä kyselleet aika monta kertaa, viimeksi tänään ja varmasti eilen ja monena päivänä, voisiko hallitus nyt ystävällisesti tästä ottaa kopin, sillä jos me toden totta haluamme yhteistyötä tässä yhteiskunnassa etsiä, etsiä kaikkia tahoja tekemään työtä työllisyyden eteen, työpaikkojen syntymisen eteen, tulemaan näihin mukaan, niin minä toivoisin, että hyvistä ideoista otettaisiin koppi. Myös siitä hyvin mielelläni kuulisin hallituksen vastauksen tähän SDP:n aloitteeseen. Puheenjohtaja Rinne on sitä esitellyt ja varmasti esittelee mielellään jatkossakin niin kauan, että koppi tästä otetaan ja hallitus tähän kaiken kaikkiaan tarttuu.

Puhemies! Sen lisäksi, että meillä on nämä määrärahaesitykset sitten tässä vastalauseessamme, meillä on muutama lausuma. Toinen koskee sitä, että on pikaisesti tuotava työllistävää lisätalousarvio. Se oli muuten keväälläkin meidän lausumamme, jonka eduskunta silloin hallituksen enemmistöllä äänesti kumoon, vaikkakin kunnia valiokunnalle: silloinhan valiokunta kirjasi teksteihin, että näin tulisi toimia, mutta kuitenkin näin ei toimittu. Nyt hän me olemme kuulleet, että tämä neljäs lisätalousarvio tulee hyvin pian. Minä toivon, minä toivon, arvoisat hallituspuolueet, että siitä ei jälleen kerran tule tekninen lisätalousarvio (Antti Lindtman: Jälleen kerran!) — ettei jälleen kerran tulisi teknistä lisätalousarviota — vaan nyt näitä rahoja tarvitaan, ja toivon toden totta, että ne tässä seuraavassa neljännessä lisätalousarviossa tulevat.

Toinen pontemme liittyy tähän yleisempään talouspolitiikkaan ja siihen, mistä myös tässä salissa on paljon puhuttu — ja olen kuullut kyllä myös hallituspuolueiden puolelta sen kaltaisia asioita — että aina kun tehdään isoja päätöksiä, pitää tehdä vaikuttavuusarvioita, ja tässä me edellytämme, että hallitus arvioi talouspolitiikassaan aina sitä kokonaisuutta muun muassa oikeudenmukaisuus- ja työllisyysnäkökulmista. Tätä asiaa toinen pontemme koskee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

16.40 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Viime viikolla oppositio arvosteli erityisesti koulutukseen, kehitysyhteistyöhön ja lasten päivähoitoon tehtäviä säästöjä. Oikein television ajankohtaisohjelmissa varsinkin vihreiden edustajat suurin silmin selittivät, että hallitus näköjään oikein vihaa kehitysmaiden ihmisiä, pieniä lapsia ja isompia lapsia, kun tekee tällaisen iljettävän arvovalinnan, että leikkaa juuri tuosta. Ja kuulemma oppositiolla on aina esittää sitten kyllä vaihtoehtoisia kohteita. Tämä oli viime viikolla.

No, eilen sitten hallituksen vihan kohteeksi ilmeisesti joutuivat eläkeläiset, kun vasemmisto-oppositio päätti tehdä yhteisen välikysymyksen eläkeläisten asumistuesta ja muista eläkeläisiin kohdistuvista säästöistä. Nyt kun olen tänään kuunnellut tuota edeltävää keskustelua ja äskeistä edustaja Viitasen puheenvuoroa, niin olen huomannut, että hallitus paha pahuuttaan leikkaa vielä Tekesiltä, yleensä lapsiperheiltä, opiskelijoilta, luonnonsuojelurahoista, yliopistoilta, nuorisotakuulta, THL:ltä, asumisesta, kunnilta ja nyt viimeksi työllisyysrahoista.

Oppositio sanoo, että "meillä on aina vaihtoehto, me vastustamme kaikkia teidän säästöjä, aina eri päivinä eri säästöjä, mutta meillä on aina olemassa vaihtoehto". No, tähän on täyttä humpuukia. Ainoa, jolla on jonkinlainen vaihtoehto, on vasemmistoliitto, joka on reilusti sanonut, että heidän vaihtoheutonsa on se, että otetaan lisää velkaa, koska he uskovat, että ottamalla lisää velkaa päästään velasta viime kädessä eroon. Mutta kun varsinkin vihreät ja myös sosialidemokraatit eri vaiheissa korostavat, että kyllä heillä on aina vaihtoehto näille hallituksen säästöille, niin tämä puhe on täyttä humpuukia. Kun kaikkia säästöjä vastustetaan, niin teillä ei todellakaan ole näille mitään vaihtoehtoa. (Eero Heinäluoma: Se on kärkihankkeet! — Antti Rinne: Katsotaan marraskuussa!)

16.42 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos edustaja Zyskowicz ystävällisesti malttaisi odottaa ihan sinne marraskuun puoliväliin, kun eduskunta on itse määrittänyt, että silloin keskustelemme opposition vaihtoehtobudjeteista, niin voin teille usean kerran jo vannoneena ja vakuuttaneena sanoa, että sellainen vaihtoehtobudjetti tulee, edustaja Zyskowicz. Siinä vaihtoehtobudjetissa haastetaan tämä hallituksen kylmä, oikeistolainen talouslinja, joka uskoo leikkauspolitiikalla tuotettavan kasvua. Leikataan osaamisesta — siellä ovat monet ekonomistit kauhuissaan, arvoisa edustaja Zyskowicz. Ei kai teidän äskeinen puheenvuoronne kuitenkaan voinut tarkoittaa sitä, että teistä esimerkiksi on oikein se, mistä eilen hallitusta mielestäni ihan oikein tukistimme, eli että hallitus leikkaa aika julmalla kädellä eläkkeensaajilta. Ei kai teidän mielestänne, arvoisat hallituspuolueet, se ole oikein, että kaikkein pienituloisimmilta eläkkeensaajilta viedään asumistukea, lääkekustannukset nousevat ja vielä verotukseenkin syntyy valuvika, (Puhemies koputtaa) epäkohta, jota olemme yrittäneet jo vuosia korjata, ja siinä onnistuessaan hallitus jälleen kerran tämän juovan avaa.

16.43 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan, että tämä opposition vaihtoehto alkaa kiinnostaa, ja näyttää siltä, että paine alkaa vähän nousta ja odotus lisääntyä täällä salissa. Mutta odottakaa vielä, edustaja Zyskowicz, kyllä se sieltä tulee, ja kun se sieltä tulee, niin tulette yllättymään. Nimittäin tulemme tarjoamaan vaihtoehdon tälle hallituksen kurjistuspolitiikalle, hallituksen politiikalle, joka leikkaa työllisyyttä ja kotimaista kysyntää. Siellä on vaihtoehto harmaan talouden torjuntaan, siellä on vaihtoehto (Ben Zyskowicz: Pohjaton kaivo!) suurten ansio- ja pääomatulojen saamiseksi mukaan talkoisiin, siellä on jopa vaihtoehto — jonka te muuten jätitte mainitsematta — näille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

junaleikkauksille, joita hallitus on tekemässä. Alatteko te nyt, edustaja Zyskowicz, vähän ruostua? Te unohditte yhden asian, josta tässä on keskusteltu. Mutta kysyn, edustaja Zyskowicz, tästä eläkeläisten verotuksesta. Muistan niin elävästi, kun keväällä korvensitte keskustan varapuheenjohtaja Annika Saarikkoa Yleisradion A-talkissa siitä, (Puhemies koputtaa) onko keskusta rajaamassa eläkeläiset näitten verovähennysten ulkopuolelle. Nyt hallitus on tekemässä niin. Mitenkäs nyt suu pannaan?

16.44 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitaselle ja Lindtmanille: Voin lohduttaa, että olen kyllä marraskuussakin täällä ja vaihtoehtoa tiivaamassa. Kun sanoin, että joka käännteessä vastustatte aina sitä säästöä, joka on esillä, mutta sanotte, että teillä on juuri siihen rahoitus ja vaihtoehto, viimeksi näihin junaleikkauksiin muun muassa, (Sosialidemokraattien ryhmästä: Hyvä olikin!) niin varsinkin vihreät ovat korostaneet sitä, että kun puhutaan koulutussäästöistä, heillä on aina siihen ratkaisu, ja kun puhutaan jostain toisesta säästöstä, heillä on aina siihen ratkaisu. He tarjoavat näitä omia muutamia veronkiristyksiä, joilla sitten kaikki mahdolliset säästötarpeet hoidettaisiin.

Mutta, edustaja Viitanen, kun kysyitte, puolustanko minä näitä leikkauksia, jotka ovat väärää politiikkaa, niin eräs meidän molempien arvostama valtiomies on sanonut, että politiikka on aina väärää, riippuu vain siitä, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Eli tietysti leikkaukset ovat ikäviä ja tässä mielessä väärää politiikkaa.

16.45 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän käsittelyn pohjana on kolmas lisätalousarvio. Ja tietävästi käydään keskustelua siitä, miksi työllisyysmäärärahoja ei ole riittävästi. Siihen vastaus on selkeä: edellinen hallitus ei varannut tälle vuodelle riittävästi, ja tämä hallitus ei ole varannut myöhemmin riittävästi. Mitä me voisimme tehdä tälle asialle tämän olemassa olevan kehyksen puitteissa? Täältä pitäisi lähteä hallituksen ja opposition riveistä yhteinen vetoamus työmarkkinajärjestöille, jotta ne saisivat aikaan toimia, joilla työllisyyttä pystyttäisiin pidemmällä aikavälillä selkeästi parantamaan. Minusta se on se ainoa konsti. Sillä, että käymme sitä tai tätä keskustelua, onko työllisyysmäärärahoja riittävästi, tämä asia ei korjaannu.

16.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos ei ole tullut jo selväksi, niin me olemme vedonneet täältä, me olemme vedonneet hallitukseen, me olemme tarjonneet apua. Hallitus ei ole tähän käteen tarttunut. Lisäksi työmarkkinajärjestöistä työntekijäpuolelta on tullut esitys, joka vaikuttaisi välittömästi ja pitkään. Tähänkään hallitus ei ole tarttunut. Joten ehdotan, että kohdistatte sanan sinne ministeriaitioon.

Arvoisa puhemies, vielä edustaja Zyskowiczille. Kun tässä nyt käsittelyssä on lisätalousarvio ja erityisesti nämä työllisyysmäärärahat ja vain paremmalla työllisyydellä voimme turvata myös eläkkeensaajien toimeentulon, niin kysyn nyt teiltä, mitä mieltä te olette siitä hallituksen linjauksesta. Kun nyt on käynyt ilmi, että hallitus todella kiristää eläkeläisten verotusta suhteessa palkansaajiin ja jättää eläkkeensaajat, pieni- ja keskituloiset eläkkeensaajat, tämän työtulovähennyksen ulkopuolelle, ja juuri tästä asiasta te korvensitte keskustan varapuheenjohtajaa, niin tuetteko te tätä hallituksen linjaa eläkeläisten verokurittamisesta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatketaan tätä keskustelua vielä hetki ja katsotaan, saadaanko tähän selvyttä, ja sen jälkeen mennään listaa vähän nopeammin eteenpäin.

16.47 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oletan, että pikkuhiljaa me voisimme lopettaa tämän aikaisempien hallitusten, koskee se sitten Stubbin tai Kataisen hallitusta tai Vanhasen kakkoshallitusta, syylistämisen... (Toimi Kankaanniemi: Miksi?) — Sen takia, että viimeinen hyvä hallitus oli Vanhasen ykköshallitus. (Välihuutoja!) Silloin nimittäin vielä oli ylijäämää yli 3 miljardia euroa, kun hallitus lopetti toimintansa. (Maarit Feldt-Ranta: Kuka silloin oli valtiovarainministeri?) Siihen kannattaisi pyrkiä, että hyvinä aikoina tehdään ylijäämää, jotta sitten on mahdollisuus huonoina aikoina vähän velkaantua. Ja kun puhutaan siitä, että meillä on työllisyysmäärärahoissa pulma, niin on hyvä, että valtiovarainvaliokunta on sen tunnustanut ja epäsuorasti myös puheenjohtaja, edustaja Kalli tässä. Mutta sehän johtuu siitä, että työttömyyskehitys on ollut jotain muuta kuin mitä vuosi sitten ennakoitiin. Ja näin käy aika usein. Siihen pitää reagoida, jotta meillä ei ole sitä tilannetta, että nuoret pitkään työttömänä olleet syrjäytyvät. Tämä on aito kysymys tulevan kasvun kannalta, jos tämä nyt sössitään.

16.48 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan paremmasta työllisyydestä, niin aktiivisella työvoimapolitiikalla ja työllisyysmäärärahoilla on oma roolinsa. Mutta paremmasta työllisyydestä kun puhutaan, niin kyllä pääpainon pitää olla kaikin tavoin siinä, että luodaan aitoja työpaikkoja, ja sitä kautta, että saadaan Suomessa vienti vetämään, saadaan Suomessa talous kasvamaan, ja sitä kautta syntyy työpaikkoja. (Eero Heinäluoma: Oikein!) Me olemme hallituksen puolelta esittäneet työmarkkinajärjestöille neuvotteluja, joissa ne sopisivat suomalaisen työn kustannustason alentamisesta ja sitä kautta suomalaisen työn kilpailukyvyn kohentamisesta. Jos näin pystytään tekemään, silloin menee suomalainen työ paremmin maailmalla kaupaksi ja silloin Suomeen saadaan uusia tilauksia ja silloin saadaan kestäväällä tavalla uusia työpaikkoja Suomeen. Mitä eläkeläisten verotukseen tulee, niin hallitus on toiminut sen mukaisesti, mitä hallitusohjelmaneuvoituissa on sovittu, ja sitä linjaa tuen.

16.50 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz on ihan oikeassa, että työllisyysmäärärahat eivät voi olla se pääasiallinen tapa asian hoitamiseen. Mutta kysymys ei ole tässä joko—tai vaan sekä—että. Kyllä yhteiskunnan täytyy tehdä oma osuutensa erityisesti koulutuksen, työttömänä olevien auttamisesta ja ammattitaidon parantamisesta. Ja sitä te nyt tehokkaasti laiminlyötte, ja tästä tulee ongelma syrjäytymisen kannalta. Ja sitten kun seuraava kasvu lähtee liikkeelle, meillä on pula osaavista, ammattitaitoisista työntekijöistä. Tämä on hölmöä politiikkaa. Mutta muutakin tarvitaan.

Kummallista on, edustaja Zyskowitz, että tämä teidän valtaisa harjoituksenne ja valtaisa vetoamisenne suuntautuu kaikki vuoteen 2017. Te ette ole tekemässä yhtään mitään tänä vuonna ettekä ensi vuonna. Te sanotte, että on kauhea kiire, mutta te puhutte vuodesta 2017. Ja sitten te ette ota vakavasti palkansaajapuolen tarjouksia — niin kuin entinen valtiosihteeri Sailas sanoi, että jos tätä SAK:n tarjousta ei nyt hyväksytä, niin tässä on kysymys ihan jostain muusta kuin kilpailukyvyistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä valtiovarainvaliokunnan jäsenen edustaja Viitanen ja sitten edustajat Zyskowicz, ja sitten mennään eteenpäin. Edustaja Lindtmanilla on varsinainen puheenvuoro odottamassa seuraavana.

16.51 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eikö se mennyt niin, että festina lente, kiiruhda hitaasti? Sehän tuntui olevan tässä edustaja Zyskowiczilla mielessä. Mutta sanon kyllä suoraan sen, kun te aina niin väen vängällä haluatte suomalaista kilpailukykyä parantaa sillä, että suomalaisten palkansaajien palkkoja leikataan... (Eero Heinäluoma: Halpuuttaminen!) — Niitä halpuutetaan, toden totta. — Sekö on todellakin nyt, edustaja Zyskowicz, teidän lääkkeenne tähän tilanteeseen, että suomalainen työmies, suomalainen palkansaaja, suomalainen työläinen tekee halvemmallalla työtä? Mitä ihmettä, kun kuitenkin hyvin moni nimenomaisesti ekonomisti ja taloustieteilijä puhuu siitä, että ongelmana on nimenomaan se, että ihmisillä ei ole ostovoimaa, tämän kautta tulee ongelma? Leikkauspolitiikasta puhuttiin edellisessä kohdassa. Hyvin moni ennustaja, niin Fitch kuin Standard & Poor's, on ottanut kantaa siihen, että tämä leikkauspolitiikka huonontaa näkymää. Etla on tämän tehnyt. Mitä ihmettä, kysyn teiltä, edustaja Zyskowicz. (Puhemies koputtaa) Kyllä minä ymmärrän, että te haluatte leikata, mutta onko se viisasta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz.

16.52 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee SAK:n ehdotukseen, niin olen julkisuudessaakin lausunut, että mielestäni se on positiivinen askel tässä prosessissa ja se, että SAK yli vuotta etukäteen tarjoaa nollalinjaa, kertoo, miten poikkeuksellisessa tilanteessa nyt eletään. Joskus tuntuu siltä, että SAK:ssa ymmärretään paremmin nykyisen tilanteen poikkeuksellisuus kuin meidän täällä olevassa poliittisessa oppositiossa ymmärretään. Mitä sitten tulee kilpailukykyyn, niin tässä vaiheessa on tavoiteltu ja tavoitellaan nimenomaan sitä, että meidän kustannuskilpailukykyä voitaisiin kohentaa. Osa tätä on myös se, että paikallista sopimista laajennetaan, mikä helpottaa yritysten mukautumista erilaisiin tilanteisiin ja sitä kautta parantaa sitä tuottavuutta, mitä tässä myös haetaan. Mitä tulee säästöihin, niin kaikilla säästöillä on myös kielteisiä vaikutuksia, kuten kielteinen vaikutus kansalaisten ostovoimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Varsinainen puheenvuoro, edustaja Lindtman.

16.53 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies! (Ben Zyskowicz: Mene pönttöön, niin saat 5 minuuttia!) — Arvoisa puhemies, katsotaan, meneekö tämä 2 minuutilla. Nyt on jo 10 sekuntia kohta kulunut. — Me olemme todella sillä tavalla tärkeän asian äärellä, että jos todella muistetaan se, mistä viime kesänä puhuttiin ennen eduskunnan istuntotaukoa, niin silloin tässäkin salissa oli laaja yhteisymmärrys siitä, että näiden työllisyysrahojen kanssa pitää olla herkkyyttä sillä tavalla, että pitää seurata työllisyyden kehitystä, ja luvattiin myös se, että tarvittaessa sisäisillä siirroilla tehdään ja pidetään huoli siitä, että palkkatukirahat ja starttirahat eivät lopu. Ja mitä tapahtui? Nyt se summa, jota tässä esitetään, riittäisi hädin tuskin pelkästään Uudenmaan tarpeisiin. Ja kun meillä on ihmisiä, jotka olisivat valmiita menemään töihin sillä sekunnilla, kun hallitus ilmoittaisi, että se lisäisi työllisyysmäärä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

hoja, palkkatukirahoja ja starttirahoja tarpeen mukaan, hallituksen omien virkamiesten arvioiden mukaan, niin näitä työpaikkoja syntyisi. Ja mistä rahat? Esimerkiksi niistä passivimenoista, joita hallitus on itse esittänyt nostettavaksi tämän vuoden budjettiin.

Haluan vielä, kun hyvinvoinnin pohjana on nimenomaan työllisyys ja työ, joilla sitten rahoitetaan myös meidän maamme rakentaneen senioriväestön elintasoa — ja he ovat myös itse sitä rahoittaneet — tähän puuttua, koska tämä on iso, merkittävä asia. "Periaate, jonka mukaan kansakuntamme rakentaneiden seniorien verotus ei saa olla ankarampaa kuin muiden kansalaisten, on meille tärkeä. Siksi hämmästelemme suuresti, että keskusta on luopumassa tästä periaatteesta." (Ben Zyskowicz: Mutta Sasi putosikin eduskunnasta!) Kuka näin kirjoitti? — Kyllä, Kimmo Sasi ja Ben Zyskowicz. — Annetaan nyt Sasille tässä vähän armoa, kun hän on tippunut eduskunnasta. Mutta edustaja Zyskowicz, sanoitte, että tätä linjaa tuetaan. Me tiedämme, että perussuomalaiset ovat kääntäneet takkinsa (Puhemies koputtaa) lähes kaikissa keskeisissä asioissa, keskustakin suurimmassa osassa. Oletteko tekin liittyneet tähän joukkoon? (Eero Heinäluoma: Se oli niin paha kysymys, että Zyskowicz lähtee salista!)

16.55 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! En jaksa olla ihmettelemättä tätä hallituksen työllisyys- ja työllistämispolitiikkaa. Hallitus on selkeästi alimitoittanut työllisyyspaketin lisätalousarviossaan. TEMin hallintoalalle tulevat rahat eivät riitä alkuunkaan työttömyyslukujen koko ajan kasvaessa. Tätä päätöstä on vaikea ymmärtää, etenkin kun hallitus ei ilmeisesti ole lainkaan laskenut vaihtoehtoiskustannuksia eli sitä, mitä yhteiskunnalle maksaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, jos ihmiset eivät työllisty ja kenties putoavat kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle. Liian pitkään kestänyt työmarkkinoiden ja aktiivitoimenpiteiden ulkopuolella oleminen voi vakavasti uhata ihmisten paluuta työhön talouden elpyessä. Lisäksi hallitus on leikkaamassa Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen määrärahoja, jotka ovat erittäin tärkeitä työttömien kuntoutuksen järjestämisessä. Myös te-toimistojen tilanne alkaa olla täysin kaoottinen. Yhdellä virkailijalla voi olla jopa 2 000 asiakasta, ja erityisesti ne henkilöt, jotka tarvitsisivat henkilökohtaista tukea ja ohjausta, saattavat jäädä kokonaan palvelujen ulkopuolelle.

Ministeri Lindström on useampaan otteeseen korostanut täällä salissa vaikuttavien toimenpiteiden merkitystä työllistämisessä. Hän on korostanut, että jos rahaa on vähän, niin sitä pitää käyttää tehokkaisiin toimenpiteisiin. Olen täysin samaa mieltä. Toivottavasti ministeri lukee huolellisesti edeltäjänsä Lauri Ihalaisen käynnistämän kuntakokeilun loppuraportin, jossa on esitelty erittäin tehokkaita pitkäaikaistyöttömyyden hoitokeinoja. Jos otetaan esimerkiksi Lieksan kuntakokeiluhanke Pohjois-Karjalasta, niin se on säästänyt kaupungille ja yhteiskunnalle todella suuria summia. Vastaavia esimerkkejä löytyy myös muista kuntakokeiluhankkeista. Näitä hyviä käytäntöjä ei saisi nyt missään tapauksessa päästää lopahtamaan, sillä niiden uudelleenkäynnistäminen voi olla myöhemmin hankalaa ja myöskin kallista. Samalla tavalla ministerin olisi syytä katsoa nuorisotakuussa olleet hyvät käytännöt tarkkaan ja jatkaa niitä. Nuorisotakuu ei varmaan ollut täydellinen, mutta sen avulla joka tapauksessa pystyttiin pitämään nuorten pitkäaikaistyöttömyys kurissa paremmin kuin muissa Euroopan maissa. Etsivän nuorisotyön avulla löydettiin tuhansittain niin sanottuja kadoksissa olleita nuoria, jotka saatiin aktiivitoimenpiteiden pariin. Hyviä malleja löytyy esimerkiksi Savo-Karjalasta, missä nuorten aktivointi onnistui monin paikoin esimerkillisesti. Nyt siellä nuorisotyöttömyys on repeämässä käsiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

Arvoisa puhemies! Minusta on ihan sama, puhutaanko nuorisotakuusta vai yhteisötakuusta, kunhan vain saadaan estettyä nuorten syrjäytyminen. Nyt nämä hallituksen toimet näyttävät lisäävän nuorten syrjäytymistä, ja me kaikki tiedämme, että syrjäytyminen tulee yhteiskunnalle pitkällä tähtäimellä kaikkein kalleimmaksi. Sen takia todellakin toivon, että neljännessä lisätalousarviossa hallitus korjaa nämä pahimmat puutteet. — Kiitos.

16.59 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Vasemmistosta, tai vihervasemmistosta, on kuulunut moitteita ja esityksiä ja kärkihankkeita tässä edellisen keskustelun aikana. Ja minä nyt edellisen kauden ja sitä edeltävien hallitusten tekemisiä pikkusen ruodin tässä.

Mitä on tehty kärkihankkeita aikaisemmilta kausilta? Saatiin yli 700 miljoonan lisälasaku teollisuudelle. No, mitä sen seurauksena tapahtuu? Teollisuus lähtee pois tästä maasta, missä näitä laskuja ei tule. Tämä on hyvin yksinkertaista. Kärkihankkeita olivat lähinnä koppiaisten paimentaminen, sammakoitten kutupaikat ja poppaukkojen kattilat. Eivät nämä tuota meille yhtään mitään. Pitää pystyä pureutumaan keskeisiin asioihin.

Ja vielä lisää: tuulivoima. On täysin kestäväntöntä, että ulkomaiset sijoittajat ja tuulivoimayhtiöt menestyvät edellisten hallitusten päätöksillä, matalapalkkaisten ja raskasta työtä tekevien kustannuksella. Tämän maan rakentavat ihmiset, eivät tuolitukiaisten perässä maahamme tulevat sijoittajat. Näin se on. (Eero Heinäluoma: Pitää kurkistaa sinne edustajan selän taakse!) — Ei, ei sinne, minä katson sinnepäin. — Tässä taloudellisessa tilanteessa ei voi enää ajatella, etteikö edellisten hallitusten aikana luvattuja tuulivoimatukia voisi perua. Nyt nimittäin tehdään niin. Syöttötariffin kustannukset tulevat olemaan suomalaisille veronmaksajille yli 3 miljardia euroa. Summa on niin valtava, että sillä voisi korjata kaikki Suomen tiet, perua pienituloisiin ja eläkeläisiin kohdistuvia leikkauksia ja perua valtion omaisuuden myyntejä. Valtionvelka on Suomen kansan velkaa, jokaisen meidän. Velan maksamme me sekä meidän lapsemme. Koska valtion budjetti on jo vuosia ollut ja tulee vielä vuosia olemaan alijäämäinen, rahoitetaan tuulivoiman tukeminen käytännössä kokonaan velalla, ja tähän hallitus on tekemässä muutoksia.

Sitten pääministeri puhui kärkihankkeista ja uusien hankkeitten tukemisesta. Minä olen monta kertaa puhunut täällä chp-voimaloista, kuinka esimerkiksi sahoille, höyläämöille ja puusepän tuotteita tekeville firmoille, joilla tulee sivutuotteita, voidaan yhdistää chp-voimala, joka tuottaa sekä lämpöä että sähköä. Tämä on hajautettua energiantuotantoa ja työllistää, siitä tulee vakituisia työpaikkoja eikä työllistämistyöpaikkoja, ne ovat semmoisia, jotka eivät tuota. Mutta chp-laitos on esimerkki sellaisesta bioenergiahankkeesta, joita ollaan nyt tekemässä.

Mutta tässä on ongelmia. Sahat tuottavat sivutuotteita, ja ne eivät saa sitä muuttuvaa sähköntuotantotukea. Jos esimerkiksi metsähakkeelle tulevaa tukea sama määrä kohdistetaan sahoille, niin kilpailukyky paranee ja sitten ei tarvitse ajaa sitä haketta, jossa on kolmasosa vettä, 100 kilometrin päähän. Se on erittäin kannattava sijoitus, siis kansallisesti ja hajautetusti. Ja sitten vielä tässä on semmoinen ongelma, että tuontihake saa tämän sähköntuotantotuen, ja se tuodaan kaikki Venäjältä, suurin piirtein — EU:n ulkopuolinen maa.

Nämä asiat kun me korjaamme, pikkuhiljaa rupeavat asiat paranemaan maaseudulla, ja hallitus on nimenomaan sitoutunut tähän ja laittaa kuntoon asiat, jotka edelliset hallitukset jättivät rempalleen. — Kiitos.

17.04 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Keskustelu on aika laveaa, ja tietysti työllisyys- ja taloustilanne antaa aihetta puhua laivalta rintamalta asioista. Ehkä on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

kin syytä sanoa, kun edustaja Hakkarainen puhui näistä ongelmista aikaisemmissa hallituksissa, että hänen molemmat esimerkinsä taitavat olla tästä Vanhasen kakkoshallituksesta, siis edellisestä porvarihallituksesta. Kansainvälisen merenkulkualan järjestön IMO:n sopimus, joka toi teollisuuden arvion mukaan 700 miljoonan euron lisälaskun ulkomaankaupalle, syntyi tämän hallituksen aikana, eikä oikein koskaan ole selvinnyt, kuka siitä sitten varsinaisesti vastasi ja kenen ohjeen mukaan nämä neuvottelut käytiin.

Mitä tulee sitten tuulivoimatukeen, niin se taisi syntyä tässä samassa hallituksessa, ja elen ihan väärin muista, silloin taisi olla elinkeinoministerinä nykyinen varapuhemies, edustaja Pekkarinen, joten pannaan nämä nyt kuitenkin historiankirjoituksessa oikeisiin taseisiin.

Sitten tähän päivään. Tämä on kyllä surullinen juttu, että hallituksella menee kovin pitkän aikaa tähän työllisyystilanteeseen reagointiin. Aikaisemmin, myös vaalikauden vaihtuessa, hallitukset ovat katsoneet, mitkä ovat kaikkein kiireellisimpiä tehtäviä ja sitten sitä palautetta, joka on tullut vaalien kautta, ja kun uusia voimia nousee hallitukseen, niin näitä uusien voimien ideoita pannaan toimeen saman tien juuri lisäbudjettien kautta. Se on ollut johtava ajatus, varsinkin silloin, kun ollaan tilanteessa, että talouden peruskehitys ja myös työllisyyskehitys voimakkaasti poikkeaa siitä, mitä on ajateltu. Tältä kannalta katsoen tämä lisäbudjetti on kyllä paha pettymys. Se on myös pettymys siihen nähden, mitä täällä kesäkuussa sanottiin, kun edellisen kerran lisäbudjettia käsiteltiin. Silloinhan annettiin ymmärtää, että tähän palataan heti alkusyksystä ja silloin voidaan tehdä käännettä parempaan. Myös valiokunta yksimielisesti edustaja Kallin johdolla totesi, että nämä työllisyysmäärärahat ovat alimitoitettuja.

No, nyt tämä koko repertuaari myöhästyi tosi pahasti, niin että nämähän eivät riitä niihin tarpeisiin, mitkä ovat välittömässä työllisyyden hoidossa, ja myöskään näitä paljon puhuttuja kustannuskilpailukykyyn liittyviä ratkaisuja ei tapahdu, ei tämän vuoden osalta eikä ensi vuoden osalta. Tämä on todella hämmentävää, koska valtaisa määrä hallituksen retoriikasta on ripustettu tämän väitteen varaan, että nyt on hirveä kiire eikä ole aikaa vatuloida. Ei ole aikaa vatuloida. Ja sitten kaikki, mitä hallitus tekee ja puhuu, tulee voimaan — ehkä — puolentoista vuoden kuluttua kaikilla niillä epävarmuustekijöillä, mitkä liittyvät muun muassa siihen, ovatko nämä hallituksen pakkolakupaketit perustuslain mukaisia vai eivät. Olen itse vankasti sillä kannalla, että ei sovi meidän perustuslain sisältöön, että sopimusoikeus viedään palkansaajilta ja työnantajilta. En pysty ymmärtämään, että se voisi perusoikeuksiin mennä, joten tässä on vielä sekin riski, että tämä koko rakennelma saattaa tulla alas niin kuin korttitalo.

Sitten on se palaute, jota uskon, että aika monet edustajat ovat saaneet liittyen työllisyysmäärärahoihin tässä ja nyt. Työvoimatoimistoista tulee viestiä, työvoima- ja elinkeinokeskuksista, yrittäjiltä tulee viestiä, nuorilta tulee viestiä, nuorten vanhemmilta tulee viestiä, ja kaikki ovat huolissaan siitä, että niihin hyväksi todettuihin keinoihin, jotka auttavat tällaisessa työllisyystilanteessa, rahoitusta ei ole. Starttiraha — ei voida antaa starttirahaa uusille yrittäjille. Ja tämäkin on kumma, koska luulisi, että edes salin oikealla laidalla — joka ei muuten nyt taida kovin laajasti olla tässä keskustelussa paikalla, en huomaa ketään — (Pia Viitanen: Tehdään kokoomuslaista politiikkaa siitä huolimatta!) sitä starttirahaa nyt ei sentään vain vastustettaisi sen takia, että se on pahaa yhteiskunnan toimintaa, koska se rohkaisee kuitenkin yrittäjyyttä, jonka pitäisi olla myös oikean laidan kiinnostuksen kohteena. Mutta sama koskee myös nuorten mahdollisuutta päästä töihin, kun ei ole enää näitä määrärahoja, joilla voitaisiin palkkatuella mahdollistaa yrityksiin pääsy. Yrittäjät lähettävät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

sähköpostia ja kertovat, että heillä olisi valmiita työpaikkoja ja heillä olisi jopa tiedossa, ketä he haluaisivat ottaa, mutta rahaa ei ole.

Sitten tullaan tähän kysymykseen tässä koko ajattelun vääristymässä, ja se on se, että me olemme passiivisesti valmiit maksamaan miljardeja toimeentulosta, mutta sitä rahaa ei voi käyttää aktiivisesti niin, että edesautettaisiin työpaikan löytymistä, sen takia, että tämän päällä istutaan (Puhemies koputtaa) ja tälle ei tehdä yhtään mitään. — Jaha, 5 minuuttia näyttää tulevan täyteen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi toivon, että hallituspuolueidenkin edustajat miettivätkin, että tämä talkoo on aidosti yhteinen. Työllisyysmäärärahalisäykset olisivat pienimuotoisestikin nyt arvokkaita.

17.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Ensin nuorisotakuusta totean, että kun keskustelin erään henkilön kanssa, joka hoitaa käytännössä nuorisotakuuta, niin hän totesi, että idea on aivan loistava mutta käytännössä se ei toimi. Nuorisotakuun piiriin ovat päässeet ne nuoret, jotka muutoinkin ovat aktiivisia ja löytävät opiskelu-, työ- tai harjoittelupaikan. Siksi, kun näin käytännön elämässä tapahtuu, on syytä nuorisotakuuta, yhteiskuntatakuuta — millä nimellä sitä kutsummekin — käydä hyvin tarkkaan läpi ja katsoa, minkälaisena sitä kannattaa jatkaa.

Herra puhemies! Lisäbudjetissa on 5 miljoonan määrärahalisäys autojen romutuspalkkiokokeilun rahoittamiseen, muistaakseni yhteensä tälle vuodelle 8 miljoonaa rahaa. Se on mielenkiintoinen kokeilu. Liikennevaliokunnassa sitä käsiteltiin ja saatiin tieto, että kun on valtiolta 1 000 euron romutuspalkkio ja autokauppa antaa siihen sen 500 euroa lisää, niin tänä vuonna romutetaan 8 000 autoa tällä rahalla ja ostetaan tilalle 8 000 uutta vähäpäästöistä autoa. Näin ollen valtio saa autoverotuloja 8 000 autosta jokaisesta keskimäärin 3 500 euroa, ja kun siitä vähennetään tämä 1 000 euroa, jonka valtio maksaa romutuspalkkiota, niin jokaisesta autosta tulee 2 500 euroa valtiolle tuloa. Näin ollen valtio saa tuloja 20 miljoonaa euroa ja menettää 8 miljoonaa eli 12 miljoonaa jää valtion hyödyksi, jos lasketaan, että näitä autokauppoja ei olisi ilman romutuspalkkiota tehty. No niin, näin siis se on ollut erinomainen. Se on nyt kokeilu, joka päättyy vuoden loppuun, ja on tarkoituskin, että se päättyy eikä siitä pysyvää tehdä. Joissain maissa se ehkä on pysyvä mutta Suomessa ei.

Arvoisa puhemies! Sitten tästä paljon puhutusta työllisyysmäärärahasta. Minä kyllä edelleen ihmettelen, millä laskuopilla vuosi sitten valtiovarainministeri Rinne ja työministeri Ihalainen laskivat tämän vuoden määrärahan tarpeen tälle pitkälle momentille 51. Jos laski työllisyyslukuilla, niin sen työllisyysluvun täytyy olla sitten noin 150 000 työtöntä tälle vuodelle keskimäärin, koska rahoitus loppui puolen vuoden vaiheilla, ja meillä on yli 300 000 työtöntä. Ei näin voi laskea. Miksi sosialidemokraatteja ei kiinnostanut työllisyyden hoito niin, että olisitte varanneet riittävät määrärahat tälle vuodelle, koko vuodelle? Olivatko vain vaalit niin lähellä, että haluttiin valtion budjetissa säästää työttömien kustannuksella? Tällainen epäily tässä ikävä kyllä herää. Meillä on 350 000 työtöntä, ja se työttömien määrä on noussut pyöreästi 30 000 vuodessa. Ei se ole niin, että työttömien määrän kasvulla voidaan selittää sitä, että työllisyysmäärärahat momentilta 51 olisivat loppuneet noin puolen vuoden tietämissä tänä vuonna. Täysin mahdoton laskelma!

Siis johtopäätös on kyllä valitettavasti se, että — viime vuonna ministerinä ollut edustaja Rinne tuli paikalle — te varasitte tälle vuodelle vain puolen vuoden tarvetta vastaavan summan ja sitten on käyttösuunnitelmalla niin tiukasti rajoitettu sen käyttö, että sitä järke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

vää käyttöä ei ole voitu harjoittaa ja se on loppunut sitten eräiltä alueilta ja eräistä käyttö-tarkoituksista jo kesken vuotta. Kun keväällä käsiteltiin lisäbudjettia, niin silloin kerrottiin, että muutamilla ely-alueilla rahat loppuivat jo keväällä. Miksi maaliskuun lisäbudjetissa ei jo sitten lisätty, kun oli nähtävissä, että se loppuu? Nyt vaaditte sitten lisää rahaa. No, ihan hyvä näin, vaatikaa vain, mutta (Pia Viitasen välihuuto) kyllä nyt hallituksella on aivan uusi ote siihen nähden, mitä teidän aikananne oli tätä passiivista yli 5 miljardin rahanjakoa. Nyt on ote sellainen, että työllisyyteen satsataan pysyvien työpaikkojen kautta ja hoidetaan sitten työllisyyttä kuntien ja järjestöjen kautta niillä voimavaroilla, joita meillä on.

17.15 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean vain, että tälle vuodelle työllisyysarviot olivat ihan toisenlaiset viime vuonna, kun tehtiin budjettia, ja ne perustuivat silloin virkamiesten arvioihin siitä, miten työllisyys tulee kehittymään tänä vuonna. Totean vain sen, että minä olen tarjonnut tässä semmoista mallia, jolla voitaisiin käyttää nykyistä passiivista työttömyysturvaa aktiivisiin toimenpiteisiin. Miksi hallitus ei ole tarttunut siihen?

17.15 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma on rakennettu juuri kaikkien uusien keinojen ja järjestelmien varaan. Kysyn vaan: miksi edellisellä hallituskaudella ei lähdetty uudistamaan työvoimamiljardien käyttöä? Edustaja Rinne, te nyt kyllä uskoitte varmaan sitten viime syksynä ihmeeseen, joka olisi keväällä tapahtunut niin, että työttömyys olisi todella puolittunut, kun uskoitte, että niillä rahoilla, mitä varasitte tälle vuodelle, olisi selvitty koko tämä vuosi — kun ne kuitenkin loppuivat, niin kuin edustaja Viitanenkin on moneen kertaan vakuuttanut, loppuivat jo osin keväällä ja nyt ovat vähissä tällä hetkellä. Tosin on siellä vielä muutamia kymmeniä miljoonia ilmeisesti käytettävissä, ja tässä tulee nyt 21 miljoonaa lisää.

17.16 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi ei tainnut olla viime eduskunnassa (Toimi Kankaanniemi: Ei tainnut!), mutta täällä meitä on paikalla sellaisia, jotka olivat ja hyvin muistavat silloisen perussuomalaisten eduskuntaryhmän linjoituksen. Viime vuonna te lupasitte vielä vaihtoehtobudjetissa lisää rahaa työllisyysmäärärahoihin. Se oli edustaja Lindströmin, eduskuntaryhmän puheenjohtaja Lindströmin, suuri linjaus täällä, että tarvitaan lisää työllisyysmäärärahoja. Nyt kun teillä on valta, niin te ette tee tässä asiassa yhtään mitään. Ja te ette, edustaja Kankaanniemi, tule selviämään tällä koko neljää vuotta niin, että te katsotte peruutuspeiliin ja syytätte edeltäjääne, koska teillä on nyt valta. Kun katson sitä politiikkaa, mitä te teette muun muassa tämän työllisyyslisäbudjetin yhteydessä, niin minusta tuntuu, että teille on käymässä kuin ennen keskusteluille valtiovarainministeri Liikasen kanssa, että on kiva mennä tähän porvarihallitukseen perussuomalaisten idealla, mutta kun sieltä tullaan takaisin, ovat keskustan ja kokoomuksen ideat käytössä.

17.17 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei nyt katsota vielä liian kauas eteenpäin, kun katsotaan tätä hetkeä, jolloin teidän laatimaanne budjettia noudatetaan vielä tänä vuonna, ja se, miksi te varasitte aivan riittämättömästi työllisyysmäärärahoja, se on kysymys, johon minä haluan vastauksen. Kun kerran sosialidemokraatit ovat huolissaan työllisyydestä, ihmisten työn saannista ja esimerkiksi näistä kolmannen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

sektorin mahdollisuuksista työllistää ihmisiä, niin miksi te varasitte niin vähän, että se loppui jo keväällä, ja on tällä hetkellä niin, ettei voida esimerkiksi täällä Uudellamaalla, missä te vaikutatte, työllistää ihmisiä? Tämä on minusta ollut suorastaan vastuutonta alibudjetoida noin voimakkaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Viitanen, viimeinen vastauspuheenvuoro tähän, ja sitten edustaja Kankaanniemen vastaus.

17.18 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiempina vuosina aina, kun sosialidemokraatit ovat olleet hallituksessa, on ollut yleinen käytäntö, että silloin jos kesken vuotta työllisyysmäärärahat loppuvat, tuodaan lisätalousarvio, jossa paikataan ja otetaan tarvittava määrä näitä rahoja mukaan. Se on aivan normaalikäytäntöä. Jos teidän mielestänne, edustaja Kankaanniemi, on niin vastuutonta, kun olisimme jälleen toimineet samalla lailla, niin kuinka vastuutonta nyt tämän hallituksen politiikka on, kun tilanne on käsissä tässä ja nyt ja te ette te mitään, vaikka teillä tämä valtikka on? Millaista luulette, että on, edustaja Kankaanniemi, työttömän näkökulmasta kuunnella tätä keskustelua? Mitä arvelette, kun teidän ainoa selityksenne työttömälle on, että kun demarit eivät lisänneet rahaa silloin aikanaan — minulla on kyllä valta, mutta kun demarit eivät — ja vähän naureskella perään. Ei kuulkaa naurata sitä työtöntä, joka on ilman sitä työllistämisaikaa. Ja kun puhutte uudesta otteesta, niin kyllä se uusi ote oli myös teidän vaihtoehtobudjetissanne, olen sitä nimittäin tutkinut: te esitte plus 75 miljoonaa omassa (Puhemies koputtaa) vaihtoehtossanne, ja nyt te esitte leikkauksia 50 miljoonaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja edustaja Kankaanniemi, viimeinen vastauspuheenvuoro.

17.20 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei vielä tulla vastausta siihen, (Pia Viitanen: Tuli vastaus!) miksi te alibudjetoitte viime vuonna näin raskaasti. Minusta tuntuu, että meillä on laki budjetista ja siellä edellytetään, että budjetissa on täydellisyysperiaate, eli arvioidaan vuodelle tarvittavat määrärahat ja sen mukaan budjetoidaan. Lisäbudjetilla tehdään pieniä tarkistuksia sen mukaan kuin tarvetta ilmenee, ja nyt on hallitus tehnyt tämän. Oleellista on jatkoa ajatellen, että tämä yli 5 miljardin passiivinen työllisyysmääräraha, mitä te olette pyörittäneet vuodesta toiseen, aktivoidaan työpaikoiksi. Siinä ministeri Lindströmin johdolla tehdään erinomaista työtä, ja se toteutuu tällä kaudella.

17.20 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Tälle lisäbudjetille on ominaista tietty niukkuuden tasapuolisuus. Työllisyysmenoihin tulee liian vähän rahaa ja maatalouden kriisiytyneille tiloille vielä vähemmän eli 19 miljoonaa euroa. Ja vaikka sitten tulisi tuon EU-raham kautta vielä toinen mokoma, raha on kovin niukka kriisissä olevien ja kriisiytymässä olevien tilojen ongelmien hoitamiseen. Pääasiassahan nuo ongelmat edelleen johtuvat näistä Venäjä-pakotteista, ja olisi tärkeää, että maidon ja sianlihan tuotannolle voitaisiin jo tänä vuonna antaa tätä apua. Sianlihan tuotantohan ei ole vielä saanut yhtään mitään. Se maksatus on koko ajan lykkääntynyt. Se pitäisi saada tämän vuoden puolella maksuun, ja ensi vuoden puolelle varmaan menevät velkaantumisesta johtuneitten ongelmien hoitamiseen liittyvät päätökset. Sitten ihan oma lukunsa on tietysti vielä satovahingot, jot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

ka tulevat vaatimaan toimenpiteitä. Mutta mehän emme vielääkään tiedä noitten satovahinkojen lopullista suuruutta ja kohdentumista eri alueille.

17.22 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Jos minäkin aloitan, niin kuin edustaja Heinäluoma, vanhoja muistellen, ja sitten lopussa hiukan palataan nykypäivään.

Ensinnäkin, kyllähän suurin juttu tässä on, että työllisten rakenteessa pitkäaikaistyöttömien määrä on selvästi lisääntynyt. Kun ainoastaan pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen voidaan käyttää palkkatukea, niin ei ilmeisesti viime syksynä budjetissa eikä täydentävissä osattu arvioida sitä, että pitkäaikaistyöttömien lukumäärä tulee niin merkittävästi kasvamaan. Ja tämä on se syy. Toinen tietenkin olisi ollut, että työvoimapolitiittisilla toimilla olisi puututtu jo varhemmin niihin ihmisiin, joidenka työllisyyskaari on pitenemässä, ja heidän työkyvyn ylläpitämisestään olisi alettu kantaa huolta aiemmin. Näin jonkin verran tähän asiaan olisi ehkä voitu puuttua. Mutta siis ongelma on nimenomaan starttiraha ja palkkatuki. Niihin ei ole ollut varattavissa riittävästi, eivätkä työvoimapolitiittiset toimet ole olleet sellaisia, että olisi riittävän aikaisin lähdetty hakemaan sitä työpaikkaa. Ja tässä on opittavaa. Minusta yhteenveto on selvä: sekä edellinen hallitus että tämä hallitus eivät ole toimineet tässä asiassa kiitettävästi.

Sitten toiseen, hiukan vanhempaan asiaan, kun toimin keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtajana ja täällä käsiteltiin tuulivoima-asiaa. Muistan hyvin, kun tätä keskustelua käytiin tuolla toisessa salissa, ministeri Pekkarinen sitä esitteli. Oli hiukan toinen maailma. Öljyn hinta oli hiukan eri kantimissa, ja energiapolitiikka näytti hiukan erilaiselta, sen tarve ja saatavuuskin. Silloin kun täällä siitä asiasta äänestettiin, niin sekä sosialidemokraatit että myös perussuomalaiset äänestivät sen kaltaisen esityksen puolesta. Jos se olisi tullut voimaan, niin tämä tuki tällä hetkellä olisi selvästi suurempi. Eli tässä asiassa pisteet kuitenkin menevät nyt niin, että silloinen hallitus, sanottaisiinko 8 pistettä, ja silloinen oppositio 4 miinus. Tämä tulkoon nyt ainakin viidennen kerran eduskunnan pöytäkirjoihin kirjattua.

Sitten tähän, mitenkä me tästä asiasta pääsisimme eteenpäin ja mitenkä sekä työvoimapolitiittisilla toimilla, talouskasvun vahvistamisella, kilpailukyvyllä ja näillä kaikilla yhdessä voitaisiin vaikuttaa siihen, että työtilaisuuksia syntyisi enemmän ja työttömyysmäärärahoja jatkossa ei tarvittaisi niin paljon kuin tällä hetkellä. Se on se iso iso kysymys. Jossakin vaiheessa täällä totesin, että eihän palkka sinällään ole merkittävä vaan tämä meidän systeemi, jossa palkkaan liitetään valtavasti muunlaisia toimia. Kun Suomi on kallis maa, niin kukaan ei tahdo pystyä ostamaan niitä palveluja, ja yhä useampi suomalainen hakee palveluja ei Suomesta vaan entistä enemmän Virosta: käydään huoltamassa autoa, käydään pariturissa, ostetaan erilaisia tarvikkeita. Ja tämänkaltaisen kulutuskäyttäytyminen merkittävästi muuttuu. Työmies on aina palkkansa ansainnut, ja kuulun siihen joukkoon, että ei palkkojen alentamisella vaan paljon enemmän muilla toimilla pystytään lisäämään tuottavuutta. Itse joskus olen hakannut halkoja päivässä kymmenen mottia, jonain päivänä en saa kuin yhden motin samassa ajassa. Eli se riippuu hiukan vireestä ja sahan ja kirveen terävyydestä. Jos kirveen lyö kiveen, ei ole muuta mahdollisuutta, se pitää teroittaa entistä terävämmäksi. (Puhemies koputtaa) Se on sitä tuottavuutta. Mutta meidän pitää yhdessä pystyä työskentelemään sen eteen, että kykenemme löytämään uusia työtilaisuuksia ja tällä tavalla kestävästi vähentämään jatkossa työllisyysmäärärahoja, ei niin, että niitä vähennetään per capita (Puhemies koputtaa) vaan että syntyy vastaavasti työpaikkoja. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

17.27 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Edustaja Viitanen oli kylä niin oikeassa aloittaessaan tämän keskustelun, kun hän sanoi, että suurin synti on se, että hallitus laiminlyö tämän kasvaneen työllisyysongelman hoitamisen. Se on myös suurin puute, totta kai, tässä lisätalousarviossa, koska koko lisätalousarvioinstrumentin ideahan on se, että reagoidaan muuttuneisiin tilanteisiin, siihen, mikä on muuttunut hallitusneuvottelujen jälkeen tai budjetin laatimisen jälkeen.

Työllisyysasiassa on oikeastaan kaksi semmoista perussääntöä, joilla pääsee perusopinnoissa alkuun. Ensimmäinen on se, että jos me onnistumme lisäämään työllisyysastetta yhdellä prosentilla, niin sillä on 1 miljardin euron positiivinen vaikutus julkiseen talouteen. Toinen perussääntö, jonka pitäisi olla mielessä, on se, että jos ei kolmen kuukauden kuluessa ryhdytä työttömäksi jääneen ihmisen osalta aktiivitoimenpiteisiin, ne työttömyysjaksot pitkittyvät, ja se on, totta kai, paitsi inhimillisesti myös talouspoliittisesti epäjärväkeä. Nyt tuntuu siltä, että hallitus on unohtanut nämä molemmat perusnyrkkisäännöt ja tavallaan ainoa lääke, joka on mitään hallituksen mielestä, ovat nämä leikkaukset.

Edustaja Kalli täällä vetosi työmarkkinajärjestöihin ja totesi tavallaan, että hallituksella ei tässä nyt ole paljoa roolia. Hän vetosi työmarkkinajärjestöihin, että heidän pitäisi ryhtyä toimiin. Minulla sattuu olemaan tuossa käsilaukussa erittäin hyvä Raimo Sailaksen kolumni eilisistä Helsingin Sanomista, ja minä vähän lainaan tätä, koska minun mielestäni tämä kertoo hyvin sen, että hallitukselta on nyt kyllä jäänyt huomaamatta, että sillä sektorilla tapahtuu. "Hallituksen virhearvioista ja hapuilusta huolimatta edellytykset kustannuskilpailukykyä tuntuvasti kohentaviin ratkaisuihin ovat yllättäen auenneet. Näkymät kirkastuivat, kun SAK:n hallitus toi pöytään oman esityksensä." SAK on valmis sopimaan nollakorotuksista, hyväksymään periaatteen, että vientiteollisuus määrittelee vastedes palkankorotusten ylärajan, ja lisäksi se on valmis hyväksymään yhteen laskien tuntuvat alennukset työnantajan sairausvakuutusmaksuihin ja niin edelleen. Sailas jatkaa: "Ellei hallitukselle kelpaa tällainen linjaus, pitää kai uskoa, että hallituksen tavoitteena tosiaan on sopimusyhteiskunnan murtaminen." (Eero Heinäluoma: Kovaa tekstiä!) Ja lopuksi: "Elinkeinoelämän keskusliitto haikailee liittokohtaisia sopimuksia. Miten ne voisivat olla parempi vaihtoehto kuin keskitetty nollasopimus, työrauha ja tuntuva välillisten työvoimakustannusten alennus?" (Antti Lindtman: Se on painavaa tekstiä!) Edustaja Kalli, toivon, että todella paitsi luette tuon Sailaksen kolumnin niin myös katsotte, mitä siellä työmarkkinajärjestöissä tapahtuu.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tässä on sellainen tietynlainen paradoksi, kun edustaja Kalli totesi, että hallitus ei voi enempää tehdä. Se paradoksi, mikä on niin ilmeinen, on se, että asia, johon hallituksen ei olisi pitänyt puuttua yhteiskuntasopimuksella ja pakkopaketilla, oli turvattomuuden ja epävarmuuden lisääminen yhteiskunnassa tässä tilanteessa, koska se on myös omiaan lisäämään työttömyyttä — Suomi ei ole kiinnostava investointimaa ja niin edelleen. Siinä hallitus toimi, missä ei olisi pitänyt, ja sitten tässä työllisyysasiassa, työttömyyden hoitamisessa, jossa tänään, tässä lisätalousarviossa, olisi pitänyt toimia, hallitus on erittäin toimeton.

Kannatan edustaja Viitanen tekemää vastalauseita ja toivon, että hallitus — edustajat Kankaanniemi ja Kalli — jatkossa edistäisi sellaista linjaa, ja yhdyn siihen vetoomukseen, minkä edustaja Heinäluoma täällä teki, että pienetkin lisäykset työllisyysmäärärahoihin helpottaisivat tilannetta eri puolilla Suomea nyt. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

17.32 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, tässä on ollut paljon puhetta tästä kolmannen lisätalousarvion työllisyysmäärärahojen riittävydestä, ja sosialidemokraatit ovat kovasti arvostelleet, että sinne olisi enemmän rahaa pitänyt esittää. Mutta olen itse kyllä sitä mieltä, että työministeri Lindström on toiminut oikein hyvin tässä niiden reunaehtojen puitteissa, jotka hallituksella valitettavasti nyt on. Suomen talous on hyvin vaikeassa tilanteessa, ja määrärahoja on kovin paljon vaikea esittääkään. Tässä on kuitenkin nyt esitetty muun muassa aikuiskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen rahaa ja sitten erityisesti julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin 21,6 miljoonaa euroa, josta osa menee sitten Microsoftin irtisanomille henkilöille. Tämä Microsoftin irtisanomille henkilöille tarkoitettu määrärahan on tarkoitus sitten hakea Euroopan globalisaatiorahastosta myöhemmin.

Mutta vielä toinen asia, mihin haluaisin kiinnittää huomiota, on se, että hallituksen esitys numero 31:hän sisältää ensi vuodelle sitten muutoksia tuloveroasteeseen niin, että muun muassa 20 000 euroa tienaaaville kansalaisille ensi vuonna heidän veromuutoksensa on jopa miinus 262 euroa. Se on minun mielestäni erinomainen helpotus työllisyyteen jatkossa.

17.34 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on monta puolta tullut erinomaisesti tämän keskustelun aikana tähän mennessä esille, ja jossain määrin varmaan tätä historiankirjoitustakin täytyy aina silloin tällöin käydä lävitse. Mutta se on varmaa, että mikään hallitus ei tule kansalaisten edessä selviämään kertomalla, että syy sille, että se ei tee mitään, on edellinen hallitus. Semmoista toritilaisuutta ei ole, josta tällä repliikillä selviää, että kun me olemme nyt hallituksessa, niin me emme toteuta niitä meidän esityksiämme, joita me teimme ennen vaaleja, ja syynä on se, että edellisellä vaalikaudella oli väärä hallitus. Tämä logiikka, mitä edustaja Kankaanniemi tässä tarjoaa koko perussuomalaisien ryhmälle, on kyllä sekä perussuomalaisten että koko maan kannalta harhaoppia. Teillä on nyt, edustaja Kankaanniemi, valta ja teillä on työministeri, teillä on mahdollisuus päättää, mihin rahojä käytetään. Olen huomannut, että kyllä te sitä jossain määrin käytättekin, niin kuin esimerkiksi siinä ehdotuksessa, että autoveroa lasketaan ensi vuonna ja sen jälkeen yhteensä 200 miljoonaa euroa. Ja samaan aikaan te olette valmiita tekemään päätöksiä, joilla 13,5 miljoonan euron säästämiseksi suljetaan, keskeisessä Suomessa muun muassa, ratayhteydet, niin että ihmiset eivät enää pääse käyttämään junaa. Ja sama koskee myös tätä etelän erittäin tarpeellista raideyhteyttä, Y-junaa, joka sekin pannaan nyt naftaliiniin sen takia, että te ette halua sitä 13,5:tä miljoonaa käyttää, koska teidän arvovalintanne on, että mieluummin lasketaan autoveroa 200 miljoonaa euroa.

Ja kun te olette kysyneet näitä rakentavia ehdotuksia: Niitä on tullut tässä nyt jo syyskuun aikana enemmän kuin te ilmeisesti ehditte toteuttaa. Siis on tullut tämä ehdotus, että tingittäisiin vähän tästä autoveron laskusta ja tämän henkilöliikenteen suosimisesta ja käytettäisiin se joukkoliikenteen ja VR-yhteyksien hyväksi. Asia, joka on erittäin tärkeä maan tasapainoisen aluekehityksen kannalta ja jolla on suuri vaikutus maakuntien elinvoimaan: junayhteydet pidetään toiminnassa. Ei ole nyt monesta miljoonasta kiinni vaan tahdosta ja arvovalinnasta, edustaja Kankaanniemi. Haluanpa nähdä, miten te tämän junayhteyksien heikentämisen selitätte omassa vaalipiirissänne ja omille kannattajillenne. Onko sekin Rinteen syy? Valtiovarainministeri Rinne on varmaan syyllinen tähän, jos teidän aikaisempaa logiikkaanne on noudattaminen.

Samaten ehdotus siitä, että jatkettaisiin sillä linjalla, jolla edellisen hallituksen aikana oli: Pyritään mahdollistamaan työn tekeminen tämän passiivisen rahan jakamisen sijaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

Erittäin tärkeä uudistus, jossa 300 euroa on mahdollisuus ansaita, kun saa työpaikan, ilman että sitä leikataan pois työttömyysturvasta. Se on esimerkki pienistä tärkeistä askelista.

Nyt SDP:n puheenjohtaja Rinne on tehnyt erittäin merkittävän ehdotuksen, että muutetaisiin työttömyysturvaa myös aktiiviseen suuntaan: Se voisi olla tällainen työllisyysseteli, jonka voisi saada mukaansa ja joka helpottaisi pidempään työttömänä olleiden uuden työpaikan hankintaa. Siinäkin on teille rakentava ehdotus, joka merkitsisi ihmisten työllisyyden paranemisen kautta huomattavasti lisää verotuloja, vähemmän syrjäytymisongelmia ja antaisi yrittäjille osaavaa työvoimaa, joka siellä malttamattomana odottaa, että pääsisi töihin.

Tällaisia käytännön ehdotuksia olisi tarjolla, ja nämä kaikki antavat mahdollisuuden siten toteuttaa näissä ankarissa reunaehdoissa myös työllisyyden hoidon aktiivimäärärahojen nostoa ilman, että ne vaarantavat millään tavalla julkisen talouden tasapainoa.

Tänään täällä kärkihankekeskustelussa kuultiin hyvin tärkeitä puheenvuoroja, mutta kiinnitän huomiota vain yhteen tärkeään näkökohtaan, joka oli edustaja Harakan puheenvuorossa esillä, ja se koski ulkomaisten luottoluokittajien arvioita Suomen taloudesta: On sekä tilanne nyt että sitten näkymä kasvusta: mitä tehdään sen pidemmän ajan kasvun hoitamiseksi. Jos meillä tällä alueella on esittää sellaisia uudistuksia, sellaisia innovaatioita, jotka luovat kasvuun uutta toivoa, niin meillä on mahdollisuus selvittää myös tässä ajassa työllisyyden hoidon määrärahoista, mutta jos tämä jatkonäköala puuttuu, niin kuin se nyt ikävä kyllä liiaksi puuttuu, sitten me olemme erittäin tiukoissa niiden määrärahojen osalta, joita täällä niin tänä vuonna kuin ensi vuonnakin käsitellään.

Mutta lohduttaisin edustaja Kankaanniemeä: Teillä on nyt valta. Te olette hallituksessa, te voitte toteuttaa tai jättää toteuttamatta omat ehdotuksenne, jos te uskotte niihin ehdotuksiin, mitä te neljä vuotta täällä olette eduskunnalle kertoneet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ihan lyhyt keskustelu, edustaja Kankaanniemen vastauspuheenvuoro.

17.39 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä setelivihjeistä ja muista. Minä uskon, että ministeri Lindström ottaa ne ilolla vastaan ja tutkii, selvittää niitä. Ihmettelen vain, miksi ne ideat tulevat nyt eivätkä esimerkiksi vuosi sitten, kun teillä oli valta. Mutta eipähän jatketa sillä kantilla.

Autoveron alennus on varmaan monelle, kun se kohdistuu halvempiin, vähäpäästöisiin autoihin, suuri asia, monelle duunarillekin, joka pystyy ehkä ostamaan paremman auton työmatkoihinsa ja muutoin, niin että ei se nyt ole ihan niin yksiselitteistä. Ja siitä tulee muuten veroa helposti enemmän, kun sitä vähän alennetaan, kun taso laskee ja määrä kasvaa.

Tähän työllisyysnäkemykseen yleensä: Nyt on todella tehtävä ne uudistukset, joista on puhetta ollut. Näin saadaan aktivoitua ne määrärahat, jotka ovat kuitenkin työllisyyden hoitoon käytettävissä. Tähän asti on vain otettu velkaa ja (Puhemies koputtaa) jaettu rahaa tekemättä näitä rakenneuudistuksia.

17.40 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Kiitän edustaja Kankaanniemeä puheenvuorosta. Tässähän tapahtui jo pientä lähestymistä. Olen huomaavinani, että tällainen rakentava suhtautuminen alkaa voittaa alaa myös hallituspuolueiden keskuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

Mitä tulee näihin ehdotuksiin, niin on kuitenkin syytä sen verran historiaa ensin palauttaa mieleen, että edustaja Rinnehän teki tämän ehdotuksensa ollessaan ministeri Rinne, niin että se oli kyllä viime vuoden puolella tehty ehdotus, ja se kuvaa sitä, että asioita voidaan tehdä sekä hallituksesta käsin että oppositiosta käsin. Mutta vielä kerran, valta on nyt teillä, niin että ei muuta kuin tupenrapinaksi ja hyvät ideat toimintaan. Sitä kautta työllisyys lähtee kasvuun ja tulee myös vähempi tarvetta näihin työllisyysmäärärahojen korjauksiin, joihin nyt edelleenkin on huomattava tarve olemassa.

17.41 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! En tiedä, etenikö tämä keskustelu jo niin pitkälle, että tämä puheenvuoro on tarpeeton, mutta kun tässä käytiin keskustelua siitä, millä arvioilla näitä työllisyysrahoja mitoitetaan aina kulloisessakin budjetissa, niin tokihan se on niin, että ne perustuvat aina silloisiin tuoreimpiin työllisyysennusteisiin, jotka tekee valtiovarainministeriö, ja siellä myös sitten muut laitokset tekevät, Suomen Pankki ja niin edelleen. Siihen sitten mitoitetaan nämä työllisyysrahat ja katsotaan, mitä ikään kuin aktiivointiastetta tavoitellaan. Se perustuu virkavalmisteluun. Ja kun katsoo aina sen tavoitetason, jonka edellinen hallitus kulloisenakin vuotena asetti, niin jos siihen ei päästy, niin sitten vuoden aikana siihen reagoitiin lisäbudjetilla joka kerta. Joka ikinen kerta, kun tällainen tarve tuli, reagoitiin.

Vaikka me käsittelemme nyt lisätalousarviota — ja kun tämä on nyt ensimmäinen hallitus, joka näin alimitoitettusti reagoi maailman muutoksiin — niin minusta kuvaavaa on myös se, että kun katsoo tuota valtion talousarvioesitystä, niin meillä on ensimmäistä kertaa hallitus, joka on asettanut alle 25-vuotiaiden nuorten osalta työttömyyden katkaisemisen tavoitteeksi sen, että meillä ei 10 prosenttia vaan jatkossa 25 prosenttia, joka neljäs nuori, olisi työttömänä yli kolme kuukautta. Eli siis hallitus nostaa omassa budjettiesityksessään, omassa budjettikirjassaan tavoitetta siitä, kuinka moni (Puhemies koputtaa) nuori on...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyytäisin edustajaa siirtymään.

... yli kolme kuukautta työttömänä. — Tämä riittää.

17.43 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Me olemme tässä tilanteessa, että työttömiä on lähelle 400 000, ja jokainen voi paikallaan miettiä, miksi ollaan tähän päästy. Ja tietysti, kun me olemme yhtenä hallituspuolueena, me olemme tavallaan vastuussa tästä työttömyyden tilanteesta tällä hetkellä. Mutta haluan myös sanoa, että jos mennään ihan sinne 80-luvun lopulle, jolloin olin aikanani eduskunnassa, silloinen työministeri Urpo Leppänen lupasi poistaa työttömyyden kolmessa kuukaudessa. (Riitta Myller: Nyt tarvittaisiin Leppästä!) Hän ei saanut kaikkea poistettua, vaan työttömyys oli silloin alle 100 000, ja sitä pidettiin jo kauhistuttavana. Olen myös ollut neljä aikaisempaa vuotta työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenenä, ja vuodesta toiseen näiden neljän vuoden aikana työttömyys kaikista tukitoimenpiteistä huolimatta kasvoi ja kasvoi. Eli ymmärrän kyllä, että oppositiolla on valtaa, ja niin kuuluukin olla, että annetaan kritiikkiä.

Mutta eipäs—juupas-keskustelu ei tuo mitään sellaista tähdellistä asiaa. Jos ajatellaan vielä, että esimerkiksi viime hallitus yhteisöveroja vähensi lähelle 1 000 miljoonaa — luvattiin dynaamisia vaikutuksia, luvattiin investointeja, mutta ei tullut kyllä valitettavasti mitään, lähelle miljardi meni — niin tällaisia on aina ollut ja tulee olemaan, virheasioita ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

virheratkaisuja. Eli tällä hetkellä, niin kuin viime vuonnakin, työttömiä on lähelle 400 000. On pitkäaikaistyöttömiä valtava määrä, se on nyt lisääntynyt näittenkin kuukausien aikana. On nuorisotyöttömyyttä, on yli 55-vuotiaiden työttömyyttä. Eli tällaisilla tukitoimenpiteillä me emme saa Suomen työllisyyttä koskaan parannettua. Ne ovat tietysti oiva apu niille, jotka niitä tukityöllistymisiä saavat.

Mutta jos me haluamme tämän Suomen työllisyystilanteen parantaa, niin meidän on ensinnäkin mietittävä, mistä saadaan niitä uusia työpaikkoja. Kun tässä viimeisten kuukausien aikana ja tämän vuoden aikana on valtavasti sanottu irti ihmisiä, tuotantoa on laitettu ulkomaille, niin minä tietysti yhtenä hallituspuolueen jäsenenä olen tästä vastuussa. Mutta pitää saada niitä rakenteellisia uudistuksia. Pitää saada sellaisia tuotteita ja palveluita ympäri Suomea, joista me saamme työväkeä sinne yrityksiin ja mahdollisuuksien mukaan myös sellaista tuotantotoimintaa ja yritystä, että voimme viedä myös ulos, koska tiedämme, että Suomi nousee vain työllä ja myös viennillä.

Eli kaiken kaikkiaan minä en erikoisesti pidä siitä, että on eipäs—juupas. Jokainen tässä salissa, on hän sitten opposition tai hallituksen edustaja, tietää tasan tarkkaan, mitä vuosien ja vuosikymmenten saatossa on tullut. Työttömyyttä ei paranneta toisia haukkumalla tai kiittämällä, vaan pitää löytää semmoinen yhteinen määränpää, että meidän kotimaamme joskus nousisi tästä surkeasta suosta ja mahdollisimman moni, niin nuoret kuin nämä vanhemmat työttömät, saisi sen ensimmäisen työpaikan. Mutta me kestäimme tätä kritiikkiä, se on paikallansa, mutta näillä kritiikkipuheenvuoroilla emme saa ensimmäistäkään työpaikkaa, vaan ne lähtevät aivan muualta. Ja uskon, että tämäkin hallitus omalta osaltaan tekee kaiken voitavansa, että me voisimme vielä olla joskus kaikki yksimielisiä siitä, että jotain on sentään tullut aikaan. Näillä määrärahoilla, 20—30 miljoonaa, ei tosiaan paranneta, niin että siinä mielessä opposition huoli on aivan aiheellinen.

17.48 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On totta, että varmasti kaikki haluavat sitä, että Suomessa työllisyys kohenee. Sosialidemokraatit esittivät viimeksi tänään omia vaihtoehtojaan nimenomaan siihen, että työpaikkoja saataisiin Suomeen lisää, eli näitten meidän järkihankkeitten kautta.

Minä haluaisin nostaa esille sen kysymyksen, joka liittyy tähän kolmanteen lisätalousarvioon. Kun hallitus ensin leikkaa budjetista määrärahat ja sen jälkeen ilmoittaa, että tulee uudistuksia, tässä työllisyysmäärärahan osalta se tarkoittaa sitä, että noin kolmannes siitä rahasta on laitettu budjettiin, joka olisi ely-keskusten mukaan sinne tarvittu. Perusteluna sanotaan se, että koska hallitus uudistaa työttömyysturvaa, koska hallitus uudistaa tukityöllistämistä, niin sen takia tätä koko rahaa ei sinne laiteta. Nyt haluttaisiin tietää, mikä se uudistus on.

Samoin tehdään nuorisotyöllisyyden osalta. Leikataan yhteiskuntatakuurahat 60 miljoonasta 4 miljoonaan, ja perusteluna on jälleen se, että tätä järjestelmää uudistetaan. Voitaisiin esimerkiksi suoraan ottaa jo oppia Pohjois-Karjalasta ja Pohjois-Savosta, jossa on erittäin hyviä tuloksia nuorisotakuun osalta. Tässä on kysymys nimenomaan siitä, että esitetään nuorten työttömyyden pitkittyminen. Sen lisäksi pitää ilman muuta tehdä hakevan nuorisotyön keinoilla sellaisia asioita, että nuoret eivät syrjäänny. Mutta nämä eivät ole tosiaan poissulkevia.

17.50 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt ovat sosialidemokraatit ja koko oppositio kahdessa eri lisäbudjettivaiheessa vaatineet lisää rahaa työllisyyteen siinä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

tiedossa, että työllisyysmäärärahat ovat loppuneet jo ja että tarve on suuri, niin emme voi ehkä enää kuvitella, että kysymys on tietämättömyydestä, vaan kyllä tämä on ihan tarkoituksellista, että niitten on tarkoituskin loppua kesken. Hallitus seuraa kaikenlaisia vertailutilastoja EU:ssa kilpailukyvn ja muun suhteen, mutta harvemmin mainitsee tämän faktan, että työttömyys kasvaa Suomessa tällä hetkellä nopeiten koko EU:ssa. Tämä tarkoittaa sitä, että ensi vuonna on olemassa selkeä vaara siitä, että 10 prosenttia ylittyy. Ja tämä on eräänlainen haamuraja — kaksinumeroinen työttömyysprosentti. Olen tässä aikaisemminkin muistuttanut siitä, mitä tapahtui 90-luvulla, kun vuonna 91 työttömyys ylitti sen 10 prosenttia. Se palasi takaisin yksinumeroiseen lukuun vasta 7,5 vuotta myöhemmin, vuonna 99 kesällä. Siis kaudella, joka oli yksi Suomen taloushistorian kiihkeimpiä kasvun kausia Nokia-vetoisesti. Eli työttömyydestä tulee talouskasvulle vakava riippa, ja se ehkäisee varmasti monia niitä talouskasvun tavoitteita, joita hallitus aivan oikeutetusti tavoittelee.

Samaan aikaan meitä vaanii lisääntyvän alijäämän pelko. Tuossa aikaisemmin yritin pääministeriltä tivata, millä nämä niin sanotut kärkihankkeet on tarkoitus rahoittaa, ja varoitin siitä, että se uhkaa lisätä Suomen alijäämää yli miljardilla jo entuudestaan. Ottaen huomioon ne monet pontevat ja isänmaalliset puheenvuorot, jotka on käytetty alijäämän vastustamiseksi, on syytä havaita, että hallituksen toimet kasvattavat alijäämää tarkoituksellisesti. Jos ajatellaan esimerkiksi sitä palkka-alea, jota hallitus tavoittelee, niin siitä palkkasummasta menetetään mahdollisesti jopa miljardi euroa verotuloja, ja vastaavasti tämä menetys on tarkoitus kompensoida toisella miljardin veroalennuksella. Eli siinä on jo 2 miljardin lisätappio yhteiskunnalle ja lisää alijäämää. Eli tosiasiallisesti tilanne on tällä hetkellä se, että — jos katsotte Valtiokonttorin kuukausikuvaajia, niin siinä nähdään se — Suomen alijäämä on supistunut. Suomen alijäämä on tällä hetkellä, kiitos sen paljon parjattun edellisen hallituksen toimien, nyt alle sen 3 prosenttia. (Timo Kalli: Öljyn hinta!) Ja sitten, vastaavasti nyt hallitus tekee kaikkensa sen eteen, että alijäämä kasvaisi. Tämä on nyt syytä todeta tässä ääneen, koska tähän asiaan tullaan vielä palaamaan.

Ehkä tässä sitten ollaan siinä tilanteessa, että kun se peloteltu EU-komissio sitten jälleen kolkuttaa ovella, niin se meidän lisääntyvä ja tahallaan lisätty alijäämä johtaa leikkaamisen pakkoon. Se johtaa sosiaalietuksien leikkaamiseen eläkeläisiltä ja kaikilta tarvitsevilta, mutta samaan aikaan tullaan tässäkin salissa näkemään sitä retoriikkaa, että työttömyys on näitten työttömien omaa syytä, ja tullaan puuttumaan siihen — ja hallitus selvästikin antaa merkkejä siitä — millä tavoin hallitus pyrkii heikentämään työttömyysturvaa, millä tavalla se pyrkii heikentämään myöskin työehtoja sillä tavalla, että palkkatyötä pitää ottaa vastaan nykyisiä ehtoja huomattavasti heikoimmin eväin. Melko yleisiä ovat jo hallituspuolueiden kannanotot siitä, että työvoiman hinnan täytyy halventua vastaamaan kysyntää ja siitä, että työmarkkinat pitää saada toimimaan niin, että hinnalla millä hyvänsä ihmiset työllistyvät. Tämä tarkoittaa sitä, että sekä työllisyysturvan että työehtojen ehdot heikenevät merkittävästi.

Mutta varoittaisin tästä sokeasta uskosta markkinaehtoiisiin työpaikkoihin. On nimittäin niin, että Suomessa rakenteellinen työttömyys on vähintään 60 prosenttia. Meillä on iso joukko ihmisiä, jotka eivät tule työllistymään millään markkinaehdoilla, käytännössä edes ilmaiseksi. Heidän työhistoriassaan on niin paljon puutteita, että he eivät tule mitenkään markkinaehtoisesti työllistymään. Ja tässä kohtaa yhteiskunnan aktiivinen työllistämispoliittikka on välttämätön, ja tämän hallitus nyt ilmiselvästikin laiminlyö ja jättää sadattuhannet suomalaiset, heikoimmat, heitteille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 46/2015 vp

17.55 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Ensinnäkin ilmoitan, että missään tapauksessa minä en katso, että työttömyys olisi työttömien omaa syytä. Kyllä meillä ovat rakenteet, tämä kansainvälinen tilanne, euron kriisi ja monet muut tekijät johtaneet siihen, että talous ei kasva, ja kun talous ei kasva... — Ennen sanottiin, että bruttokansantuotteen pitäisi kasvaa 4 prosenttia vuosittain, niin silloin työllisyys pysyisi tasassa, ei pahenisi, mutta kun ollaan huomattavasti sen alle oltu pitkän aikaa, niin työttömyys on kasvanut.

Ensi vuoden talousarviossa on 557 miljoonaa euroa tälle pitkälle momentille osoitettu varoja. Viime vuoden tilinpäätöksen mukaan siitä käytettiin 504 miljoonaa, eli on 10 prosentin kasvu viime vuoteen verrattuna ensi vuoden budjetissa. Ei voi väittää, että hallitus olisi leikannut ja leikannut ja leikannut, niin kuin sosialidemokraatit täällä väittävät. Nyt tarvitaan vain aktiivista otetta ja sitten tarvitaan varmasti myös esimerkiksi Taipaleen mallia, niin että ne, jotka eivät ole työmarkkinoiden käytettävissä, pääsevät eläkkeelle.

17.57 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Edustaja Kankaanniemelle: Minä en sanonut, että te käyttäisitte tällaista retoriikkaa, mutta ennakkoin vain sitä, että tässä salissa tullaan käyttämään tätä retoriikkaa, (Toimi Kankaanniemi: Kuka?) että työttömissä on itsessään se vika ja että tämä perustelee sen, että työttömyysturvan ja sitten toisaalta työllistymisten ehtoja pitää ratkaisevasti heikentää. Tämä tullaan vielä näkemään. Olen todella kiitollinen siitä, jos voitte tässä antaa lupauksen oman puolueenne ja mielellään vaikka koko hallituksenkin puolesta siitä, että näin ei tule tapahtumaan.

17.57 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä kiinnittää huomiota siihen asiaan, minkä edustaja Harakka otti tuossa omassa puheenvuorossaan esille, eli siihen, että kun työttömyys pitkittyy, niin silloinkin, kun työvoiman tarve kasvaa, työttömyys pysyy korkealla tasolla. Se johtuu juuri siitä, että ei ole ollut näitä aktivointitoimenpiteitä, joilla työttömän taidot ja koulutus on voitu pitää sillä tasolla, että hän voi ottaa sitten työtä vastaan. Näistä virheistä, joita on tehty — tai on päästetty tilanne erittäin huonoksi — pitää ottaa oppia ja ymmärtää se, että tässä tilanteessa, kun meillä tämä ikärakenne on se mikä on, jo nykyisellään tämä harmaantuva Suomi on este sille, että meillä ei ole näkyvissä sellaista kasvuloikkamahdollisuutta kuin mikä vielä oli 90-luvulla. Sen takia nyt pitää ottaa todella vakavasti se, että työttömyyden pitkittyminen estetään niin aivan erityisesti nuorilla kuin kaikilla muillakin, että meillä on sitten sellaista työvoimaa, joka on mahdollinen ottamaan työpaikkoja vastaan, kun saamme taloutta nousuun.

Tässä yhteydessä on sanottava myöskin, että se keskustelu, mitä kotouttamisesta käytiin tuossa alkuiltapäivästä, on myöskin erittäin tärkeä ymmärtää tätä näkökantaa vasten.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.